

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Óvár, Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenként kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ara évnegyedre 3 ft o. 6. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STAIN J. könyvkereskedése.

Magyar ruha és táncz. Midőn valamely eszme egy nemzet társadalmi életéből, kultúrából, előbb nem sejtve, elő nem is készítve, alkalmas időben és egyszerre csak kinő, mintha a földből állana elő, s gyorsabb fejlődésnek indítja, ugyszólván megfigyeltja a vele kapcsolatos eszméket, s elevenebb élet szikráját löveli a hazai közönségnek és vállalatok ügyfolyamába, tehát már első lépésében is jól mivel: az ily eszméket, mint magasb czélok eszközeit az idők és közszükségérzet szokták előhozni, az ily eszmék életrevalók s azokat ápolni, terjeszteni, fejleményeiben és hatásában irányozni kell, hogy gyökerei a társadalom földében mindenfelé kiterjedjenek, hogy élete tartós legyen, s a lehető legtöbb jót eredményezze.

En a magyar ruha viselés és táncz eszméjét ilyenek látom. Ezt senki nem sugalmazta, politikai események nem idézték elő; ennek más előzményei nem voltak, mint a nemzet szívében és lelkében a jelen által felkeltott mult emlékek bensőleg munkálkodó ereje, mint a magyar nép legjavának azon mely meggyőződése, hogy nyelvünk, irodalmunk, zenénk és dallamunk, szóval a nemzeti erkölcsök és magyar jellem teljes és őszhangzó kifejlődésére nézve e két csekélynek látszó, de következtetéseiben a nemzeti életnek éppen lényegét érintő külsőségeknek a köntösnek és táncznak magyaros szabása és kifejezése is szükséges, mert az egyfelől az összes nemzet rokonszenvét bírva, másfelől a mindkét nemű ifjúság örömeinek és kedvtelésének két főbb alakja és mezeje lévén, közvetve egyenesen a nemzeti erkölcsökre hat nemestől, a nemzeti jellemre alakítólag.

Másik magyarázó oka e tüneménynek a nemzet közszükségérzete, mely azon ohajtásban fejeződött ki évek óta: vajha a Gondviselés, az irodalom együtt munkássága, főrangú példák, vagy a középosztály józan értelme gátot vetne naponta szegényülő hazánkban az öltözködési fényűzésnek! Az irodalom küzdött is e szörny ellen, egyes jóra intő példák is voltak itt-ott, de a baj megmaradt, míg a vesztett ügynek az idő és korszellem — e két örökös szolgája a gondviselésnek — segítségül jött. Nem tudni kitől, honnan, minő részletes indokból származott gondolat, a magyar ruha viselet föllevenítésének ép és jövedelődő gondolata villanyként járta be a Kárpátoktól átölelt hazát, s a nemzet azon része, mely a magyar nép fájának leggyümölcsözőbb ágait s büszke lombkoronáját képezi — az értelmiség és kivált az ifjúság — öltözetében visszasimult ahoz, mely annak dereka és gyökérzete, a népies vagy magyar — mert a kettő egy — szabásu viselethez; ez uj év a két hon ifju értelmiségének nagyobb számát pártában, magyar főkötőben, áttitát és szűk nadrágot s hozzá sarkantyus csizmát viselvélt.

Légy büszke rá te szépet és jóért mindig égő lelku ifjúsága a magyarnak, hogy az idő intő szavát megértette. Örömmel udvozelték tégedet e téren azon korszak emberei, a melynek tova sodort vagy az élet nyomorékjaivá lett bajnokait a jövő munkáiban felváltani ti vagytok hivatal. Azok, kik sok jón és rosszon átment életkoruknál fogva nehezebben bíznak s óvatosabban remélnek, titkos megelégedéssel néznek rátok; nemzetünk védszelleme pedig jóváhagyást intőleg mosolyg a látottakon: mindenik helyesli a mit tettetek, de mindenik azt ohajtja, hogy kezdéstök ne maradjon folytatód nélkül, ne legyen — mint volt ilyesmik már sokszor — szalmatűz, ne divat műve, mi hirtelen jött s hirtelen megy; verjen mély gyökeret a hon földében, terjedjen el minden osztálynál, minden vidéken, ápolja azt mint jóra való növényt az irodalom és társaság, váljék vérévé a nemzet kicsinyének, nagyjának, adjon egy jellemző erős vonást ez is a négy folyam földé és népe elvitathatlan magyarságához. De egy ily szép eszme előharczosainak kötelességei is vannak.

Ha a magyar ruha viseletnek és táncznak ily rövid idő alatt oly keletbe jövése a nemzet jelen helyzetének s jövő sorának komoly elgondolásából származott jelenség, ha eszme, melynek betöltendő feladata van, s általában, ha az tisztábban eszmélkedő s önmagát az uj lőren valóhára immár tökéletesen tájékozott nemzeti öntudat műve: akkor azt egyfelől gunyolni, azzal játékokat űzni, vagy tulhajtás által czélt kockáztatni nem szabad, s másfelől a fényűzés eddigi hinárjából valahogy kiszabadulván, uj mocsárok közé jutástól magunkat és a nemzetet megóvni a nemzet jó híre-nevével egyértékű kötelesség. Az önmérséklés és óvatosság, a haza iránti lelkesedés oly sokra képes erejének okos használása a legnehezebb dolgoknál is szükséges, legszükségesebb pedig az olyan, magukban véve ártatlan és semmi jogos érdekekkel ellentétben nem álló tényeknél, a melyek első származásukat éppen a lelkesedésből vették.

En abban, hogy a nemzet mindkét nemű ifjúsága, sőt férfainak is egy nagy része a nemzeti viselet és táncz régi jogaiba visszahelyezésére ily gyorsan és általános elhatározta magát, oly nagy mérvű nemzeti erőnyilatkozást látok, mely észlelően fejleszti s folyvást gyarapítja, de kifejtésében mindig mérsékelve, ujjászületésünknek egyik tényezőjévé válhatik.

E mértéktartás pedig abban áll, hogy azért, mivel mi buzunk mellette, mástól ne követeljük. Ily dolgoknak a kényszerítés nem sikeres terjesztője. Önként kell azoknak a szívekbe beférkezni vagy sehogy. Továbbá áll abban, hogy a másképp öltözködőket le ne nézzük, ne bosszantsuk; daczolási vágyunk vagy kihívási viselkedésnek sem szabad az ügy körül csak sejtetésére is jogot adnunk. Végre áll abban, ha magunkat a másokéi helyett önválasztottuk fegyverrel nem akarjuk megoltni. Ez utolsót meg kell magyaráznom.

Felfogom szerint nálunk a nemzeti öltözet közhasználatba vétele — mert hiszen ünnepi és diszruhánk eddig is a volt — csak féltel teszi nemzetiséghez ragaszkodásunk nyilvános bizonyítványát; már fele részben az a külföldi divat és fényűzés elszegényítő, eskölőseinkben megrontó szolgálatától

való önmegszabeditás végső eszköze, leghősiebb gyógyszer: menekednünk kellett valamiképpen a sok pipere, toll, szalag, csipke, különféle kalapok, fejékek, damasz selyem, bársony és atlasz köntösök, a 3—4 rendbeli tél, tavasz, nyár és ősztől változó szabásu férfi ruhák rabigája alól, azért jöttünk azon gondolatra, hogy förlátszan egyszerű és mégis szép nemzeti viseletünket állítsuk vissza, azon öltözetet, melynél jobban a test kellemét egy is ki nem tüneti, s a melyhez mégis nem kell czizozma, nem túlságos ékítvény, s e fölött kevés módosítással télen nyáron használható. Valóban igazi magyar öltözetnek csak az mondható, a mi egyszerű a színekben, a szabásban és illendő kiállításban: fekete szín — a gyász színe —, a partánál, főkötőnél és áttitálnál egyiránt, jól a testhez álló szabás, s legfeljebb egy-két értékes kő vagy boglár. A ki tehát a magyar viseletről helyes fogalommal bír, az szalaggal, kelme-színben s külső kiállításnál fényt nem űz; különben nem hogy használt volna sőt ártott a nemzetnek, annak egyszerű viseletbe becsapódván a külföldinek hibáit, s ez által részint annak eredetiségét vévén el, részint a családi és nemzeti vagyonosság megkímélésére mitsem ténvén. A ki 25—40 frtos pártát vagy főkötőt, s három négy rendbeli áttitát készített, a helyett, hogy 10—12 forintossal s egy-két csinos férföltőnnyel megelégedvén, a más 10—30 flos s illetőleg még nagyobb összegeket részint takarékpénztárba tegye, részint az irodalomra és közügyekre fordítsa — az ilyen maradjon inkább meg a régi mellett, ország és nemzetpusztító fényűzési viselkedést ne hozza által az egyszerűség és józanság elve tisztelőinek e kicsiny, de idővel nagyra növekedendő táborába. Istent! menekülni akarván egyik bajból, ne menjünk szántszándékkal nagyobbba örvénybe!

(D) Szemle. Napoleon császár minden uj évben megajándékozta az európai diplomatiát téli időtöltéssel, melyből aztán az alkalmas eredmények a tavaszi napon kicsirázzanak.

Az uj évben Lagueronniére-nek általunk ismertetett rópirata felett folyó izgalom és vitakozások képezik azon odadobott konczot, — hogy ily prósaileg fejezzük ki magunkat — melyen az eseményekre éhező világ részint mohó élvágygyal kapkod, részint finnyás ajakkal forog körülötte, s éppen nem tartja izletes falatnak. Ez most a lapok főtárgya, melylyel a francia császárnak újabb ujví beszéde is némi őszhangzásban lenni látszik, mely utóbbiban mondván van, hogy a béke fenntartását reményli, a mennyiben az a tölté függ.

A fennebb említett „A pápa és congressus“ cím alatt rópirat lefektetett már alkalmunk ismertetni lapunk két utóbbi számaiban, most arról kellene szólnunk, hogy e feltűnő irodalmi jelenség minő fogadtatásban részesült az európai sajtó részéről.

Tagadhatlanul egy része a nyilatkozott közvéleménynek, azon nyilvánosságra hozott nézeteket örömmel fogadta; az is tagadhatlan, hogy ez öröm sokat még tul is ragadott, de hatalmas ellennézetek is emelkedtek; s annyi áll, hogy ezen újabb rópirat hevesebb vitakozást keltett fel, mint ugyanezen irónak a mult évben közreadott rópirata „Napoleon és Olaszország“ cím alatt, mely a mint már a történelem véres eseményei igazolák, előpótlája volt egy heves, s talán még nagy következményű háborúnak.

Olaszország felszabadítása mellett az európai nagy közvélemény nyomást gyakorolt már tavaly az ellenkező nézetekre, s a nagy hatalmak általános e tárgyi nézetével szemben Ausztria egyedül maradt, s egyedül sodortatott a csatátérre.

Most magában Franciaországban is némi szakadás mutatkozik a pápai hatalom jövőjének formulázott kérdése mellett s ellene. Franciaország magas clerusa ingerültséget árul el szemben a Lagueronniére rópiratában megpendített eszmékkel, melyeket az orléansi püspök heves pástori levelében támadott meg.

Hírlik továbbá a lapok, hogy Oroszország is nem igen kedvezőleg kezd nyilatkozni azon indító okok jogosultsága mellett, melyek napi kérdéssé tették a pápa világi hatalmának területét összebb szorítani; az, hogy hiszik, miszerint Oroszország nem ismeri el a népek akaratjának jogát oly czélok érvényesítésére, melyek az addigi törvényes uralkodói jogokat sértik, de ez csak gyanítás, mert minden oly állapot, mely a szerződészek revisióját vonhatja maga után, időszakilag kedves Oroszország előtt.

Mi ugy hiszszük, hogyha ezen rópirat, mint egykor a tavalyi, a francziák császárnak sугallatára iratott: abban vagy az lehetett czéja hogy e kérdésben egy közvetítő terv mellett az európai közvélemény útterét tapintson; vagy az, hogy irányt adjon ezen oly égetővé vált specialis olasz kérdésnek, minőt tavaly adott volt az egésznek. Első esetben, ha a közvélemény nem kedvezőleg találta kiutni, a rópirat egész dícsősége irónak halántékain fog hagyatni; a második esetben pedig — ha Napoleonnak ezen rópiratra befolyása volt — ő tudta már annak sugalmazásakor: mit cselekszik, s minő ellenségre és barátokra számíthat; és így továbbra is menni fog azon uton előre, melyet választott, s melyben őt fenntartani sem az orléansi püspök pástori levelei, sem az orosz vagy porosz ellenkező nyilatkozatai — békés uton — nem foghatják.

Ha Napoleon császár ujví rövid beszédét fontolóra vesszük — ugy látszik, hogy a béke állandóságára nézve nem igen absolut kezességet nyújthat az, midőn a császár innepélyes nyilatkozataiból ritkán hiányzó sikamlós szavak ebből sem maradtak ki. És ha a rópirat a congressus határidejének hátrábblökésére már valószínű alapul szolgált, ki tudja még ezen sikamlós szavak mennyire foghatják magát a congressust lehelenné tenni, ha majd a magyarázatokra kerül a dolog. A tavalyi és ideji

elvi előkészületekben sok analogia látszik, tavaly is mindenki egy congressustól remélte a háboru megelőzését, most is mindenki egy congressustól várja azt. Tavaly is egy rópirat jött ki Lagueronniére utól, melynek tételeit a kardok és ágyuk kezdek magyarázni; e Hioh-posta most is megjelent.

A borpiciacok mindenütt zavar és bizonytalanság mutatkozik, az értékpapírok becsé száll. Mindezekből azt remélni, hogy a tél nehéz unalmait miatt a diplomaták és hírlap-cikkgyártók nem igen aggodhatnak.

Az országos gazdasági egyet bizottmányának körítja. (Folytatás) — Marosvásárhely szőlőmívelése, szintugy mint Kolozsvárt, inkább fényűzési czikk, mint számítással járó gazdasági iparág; örökölt ősi hajlam, melyről a magyar ember, ha kárát látja se tud lemondani. Piaczait az erősebb, zamatosabb külföldi borok foglalják el; de mívelési fogásait s kezeléssök tisztább, okosabb. Nemesebb szőlőfajok meghonosításával kevesen foglalkoznak, pedig becses asztali szőlők termelése, kivált városban mondhatni mindennél többet jövedelmez.

A kellemetlen idő daczára is alkalmat nyertünk a vásárhelyi téglá és cserép gyárt megtekinteni. A mennyire ismeretünk terjed, e nagyszerű gyártnak alig van párja a hazában. De érdeme s gazdasági fontossága nem annyira nagyszerűségében, mint készítményeinek célszerűségében, tökéletességében rejlik. Komenczében, mely magában egy hatalmas tömör köéputlet, egyszerre 80,000 téglá eg. S mily becses építkezési anyagok kerülnek ki e gyárból, a téglák és cserépek, melyek az idővel 2000 évig dacolni tudó római téglával a versenyt minden tekintetben kiállják. Nem Italiából vagy Germaniából hozott földből készültek tehát a római telepekből kiastott téglák. Hazánk földén lelte az anyagot kutató szemök, s teremte belőlök a mindenben tökélyesbőre törekvő vas akarat az ezred évekre számított műveket. Csak hasonló szellem lelkesítse az akaratot, ma is létre jön a jó s a tökéletes. Készít e gyár alagsóveket, vízvezető, járda, kútrakó és cizráda köveket, s angol hajlásu csatornás cserépet is, melyek fölötté szerencsés sikerrel használtattak fel már több házak fedésére. A jeles gyár közbuzgóságáról ismeretes Reich Károly ur vállalkozó szellemének köszöni létét, most részvényes társaság birtokában van s haszonbérileg kezeltetik. Vajha ne jusson azon szomorú sorsra, mely a divatos haszonbőri rendszer és elmélet mellett a gazdasági és ipar vállalatokat fenyegeti — hazánkban.

Marosvásárhelyről egyik nap érdekes kirándulást tettünk a Maros jobb partján fekvő két szőlőhegy megvizsgálására. Az egyik mlt. Turi József ur birtoka egerszegi birtokán, a másik Berenczei uré Názánfalván.

Mlt. Turi ur új gazda Eggerszen, de ha a maroknyi hárt gazdag takarmány- s gabona-gyűjteményével párhuzamba tesszük, a fáradhatlan, értelmes, csinos gazdára azonnal ráismerünk.

Őt hold területen fekvő gazdag talaja, s nagy gondda mivelt szőlőjében becses bor és asztali fajokat szaporít.

A szőlőhegy kapcsolt uj gyümölcs ültetvény bécsi diszker-tész Rosenthal intézetéből került ki. Rosenthal ur mesterileg ért a bokr, gula, korona stb. alakú fák idomításához, azonban lajstromának nem mernők föltétlenül aláírni nevüket; de azért szívünköl kívánjuk, hogy a derék birtokos szorgalma gyümölseik minél hosszabb ideig izelhesse.

Berenczei ur názánfalvi szőlője megérdemelt hírből áll. Jó híret választott fajai, s csaknem az aprólékoságig gondos mívelése alapítá meg. Válfajáiból a római zold cseces muskotály kötő le figyelmünket. Szőlőhegyének csak hasonfélélt miveli, a másik felét izraelita haszonbőres kinnozza inkább, mint miveli. A ki a hazánkban haszonbőreileg kezelt jószágok figyelmes vizsgálása után se tudna meggyőződni a házi és haszonbőri kezelés különbségéről, ne sajnálja ide fáradni, s az itt feltűnő éles és metsző ellentét fölötti szemlélődése után lehetetlen lesz ki nem ábrándulnia.

Názánban meglátogattuk Száva Farkas ügyfelünket, ki míg szerény házikörében a tudomány s mezőgazdaság foglalkozásait közt osztja meg napjait, meleg kebelvel veszen részt a nemzeti közélet minden mozzanataiban. Szerény lakának falait hazánk jelesének arczképcsarnoka, s a hazai irodalom termékei ékesítik, míg kertjében ezerekre menő csemetéket nevel saját használatára s eladás végett.

Este lett, mire a derék gróf Lázár Mór megyesfalvi kastélyába megszállottunk, hol a nagy számmal egybegyűlt diszes vendégkoszort magyar szíveséggel fűszerezett lakoma várta. Valánk mindnyájan egy értelemmel, egy szív, egy lélek, egy akarat. Lelkesült örömek között feledve lőnek a nap fáradalmait, feledve az élet kisebb-nagyobb gondjai.

Nyárád völgy. — A Nyárád melléke általában véve nem nagy borászati jelentőséggel bír. A Váczmán tetőről, mely az említett völgybe lejt, gyönyörű látvány nyílik a két parti hegyek szőlőire, a kies völgybe, a zöldelő rétekre, melyek közt rest vándor módjára kanyarog a sáros Nyárád folyam. 24. falut számlálunk meg ama magaslatról, melyek e tömöttépsésség völgybe alig 3—4 négyszög mérföldnyi területen sűrűn fekszenek egymás mellett.

Két helység vívott ki magának borászati tekintélyt, melyek közül mindenik keresett, többnyire előre lefoglalt s jól fizetett borokat termesz. Baczka-Madaras és Sz.-Gerlicze. Az utóbbi helységben megállapodunk.

Sz.-Gerlicze a Nyárád balpartján egyike Marosszék népe-sebb s tehetősb falvainak. Erőteljes, munkaképes, sok önért-zettel bíró, hangya szorgalom, földjéhez és emlékeihez híven ragaszkodó nép lakja. Határán nem marad egy talpalatnyi föld miveletlen, s általában a jobb lét s becsület boldogulás esz-

közének felfogásában, s erejéhez képest kivételében kitűnő fogékonyságát és erélyességét volt alkalmunk tapasztalni. Mezőgazdasági és kertészeti iparának, állattenyésztésének és szőlőszőlésének határain túl messze földre elterjedt híre, hítele.

Összesen 226 hold szőlőt mivel, az itteni felfogáshoz képest rendszeresen és szoros következetességgel. Ültetvényeik a gyümölcsfát ritkán vagy szükségéből tűrik meg, sőt az úgynevezett Czako hegyi szőlőben ingyen se lennének egy árva bokrot sem. Kivételre méltó szép példa, s a borászi értelmességnek valódi hőmérője, mely bár minden szőlőmivelő vidéken minél több utánzókra találta.

A szőlőfajtákból a hegyek $\frac{3}{4}$ részét a vékonyhaju vagy boros (a Szilagy néhely helyein rongyosborosnak nevezik s kiirtják), a fennmaradó $\frac{1}{4}$ részt járdovány, som, kővér és a fekete cserjék csoportjai töltik be. Magok is elismerik, mikép az eralkodó fajta csak második vagy harmad ranggal bír, de kivált válságos időkben, midőn csak is borait után látnak egy kevés pénz: rendes termékenységet s az idő viszonyait könnyen tűrő természete miatt, helyeit mással nem cserélhetik fel.

A körülményekkel szembe teljes igazuk van. De el ismerik a som és járdovány szőlő elsőségét, míg a király szőlőre nem sokat adnak.

A küküllővidéki és nyárádmelléki szőlőmivelésben lényeges különbséget nem találunk. A szőlő földjének kapa munkáját s tápszerit jobb móddal kiszolgáltatják a Nyárad mellett, mint Küküllő vármegyében. De tökéletesen egyeznek abban, hogy magát a növény megmivelését, főleg a metszés és megválasztás fogásait mindkét helyen hiányosan és okszerűlenül viszik véghez.

Honnan van mégis, hogy Sz.-Gerliczén kitűnő jó bor terem, hogy a küküllő bort gazdái az erdélyi bor királyának nevezi és talán nem egészen helytelenül. Holott mi a jeles bor valódi tényezője, sem jó válfaj természetével, sem okszerű míveléssel nem dicsekedhetnek. Bizonyára nemcsak az ember az ő szorgalmával s belátásával a jó gazda; de igaznak marad, hogy a természet a legnagyobb gazda; jó földhöz s értelmes-séghez a természet kedvezményeinek kell csatlakozni, hogy az ohajtott célt a bortermelésben megközelítsük.

A hegyi biztonság Sz.-Gerliczén, mint a vidék több bortermelő községekben is, felelő udvös hegyrendőri törvények védelme alá van helyezve, melyek szigorúan s tekintet nélkül vétetnek — a hol szükséges — teljesedésbe. Igéretet bírjuk szíves gazdáinknak, mikép e törvényeket egybeszedve egyeltünkhez be fogják küldeni. Valódi szolgálatot teend egyeltünk a hazai bortermelő közönségnek, egy az egész országra kiterjedő, s a magas kormány által megerősített törvény kidolgozása által. Alig van hazánkban érezhetőbb akadály a bor ipar fejlődésének, mint a hegyrendőri törvények teljes hiánya vagy elégtelene volta.

Éppen megjelenésünk napján rovatott ki Sz.-Gerliczén, s mint hallók rendre a vidék minden falvaira a borfogyasztási új adó. Most ugyan mérsékelt árban rovatott, s csak is a kocsmái fogasztásra terjesztették ki. De ha kissé körültekintünk, s látni fogjuk a birodalom társorságaiban tényleg életlepletet vagy minden órán életlepleteni szándékolt tervek előmonkálatait, a mostani kirovást egy praeludiumnak fogjuk tekinteni, mely az egész kiterjedésben alkalmazandó boradótörvény nyomba fog nem sokára követni. E nehéz időkben, hol egyedül bormivelésünk után várunk némi tiszta jövedelmet, nagy aggodalom tölti el országoszerbe a bormivelőket, s nem minden aggály nélkül tekintenek a jövedélre, mely ama törvényvel járó faggatások és nehézségek mellett, halálos csapást adhat alig virágzásnak indult bormivelésünknek.

Sz.-Gerliczén az egységűhivők derék lelkesze fogadott őszinte magyar szíveséggel. Alig lön tudva megérkezésünk, a falu lelkeszei, iskolatitkók, az intelligens osztály számos képviselői, örege ifja zsufoóság megtölté a szerény falusilak szobáit. Kölcsönös idevölzések s meleg kézszorítások után a papi lakasztalt, a rögtönzött állványokat elfoglaló fiatal tagyait vetők vizsgálat alá. Örvendetes jeleit látnak a kiállított tárgyakban az elhaladásnak, az idő lelke értelmes felfogásának. Gyümölcsceinkről a gyümölcsészet lendületre, a takarmánymagvairól a takarmányfűvek, a jeles gabonaművekről az értékesabb gabonafélék ismeretére kellett következtetni.

Késő éjszakáig virasztottunk derék fajrokonaink társaságában, aggodalmas gonddal tekintve a jelenre, majd derűtebb kedélyvel pillantva a jobb jövő fátyolozott arczára, s tanácskoztunk e szép helység s vidék javára tartozó dolgokról. Célul lön kitűztve: 1. türelem, kitartás és csüggedetlen munkásság által előkészíteni a jobb jövő útját; 2. közöltségen s felügyelet alatt, gyümölcs- és jöfőle szőlő-iskolát, kísérleti takarmánykertet állítani bő helységünkint, s e végre az előkészületeket megtenni, a szükséges költséget mielőbb egybegyűjtetni.

Fintaháza. Bati Gábor ur szőlő mívelésirendszere. Maros-Vásárhelyt mulatásunk alatt fintaházi birtokos Bati Gábor ur szőlőmiveléséről sok különöst, dicséretet, sőt tulságokba áradozó magasztalást levén mondunk hallani, körutunk vonalából kitérve egy naposzenteltünk a hírdett tünemény megtekintésére. A hír mitsem nagyított. A mit Fintaházán látnunk, az előtűnik merőben újonság, vizsgálatra, megfontolásra s tanulmányozásra méltó tünemény volt. Bati ur szőlőmivelési rendszere valósággal nem utánzás, egészen új, mondhatnók eredeti, mely kombinatívus észszel alaposan álgondolva, s bámulatos eredménynyel lön jutalmazva.

Az idej sovány és gyarló szüret okait könnyű kimagyarázni. Az 1877/8 ki tél időjárása kártekonyan hatott főleg a karikának mivel szőlőre. A jelenévi egyenletlen időjárás a mellett a mit a nyár heve el nem forrázott, a hideg esős ősz silányítá el. A fintaházi szőlők is sokat szenvedtek. Éppen nagyjában folyt a szüret, mire odaértünk. Puttonban, eszerben, masutt 4—5 gazda egyetlen szekeren hurczolta a tengelyig erő mely sárban rothadt éretlen fűrtjeit. Annnyival nagyobb volt meglepetésünk, a midőn Bati ur szőlőjébe léptünk. Mi a szomszéd szőlőkben lehagolt kedvű munkások keresve keresték a gyéren mutakozó gerezdet, itt az életerős szőlőtők koronára metszett redélyfákhoz hasonlólv, a teljesen kifejlődött gerezdek sokasága alatt meggöndbedve, minálunk szokatlan természetükkel bámulatra ragadtak. Ez ember gondolatra merült, hogy ez országos termékeltség idején, ne a véletlennek, vagy a talaj feltokozott életerejének tulajdonítsa e roppant termékenységet? a körülmények megfelelőnek helyettünk: ugyanazon expositio, ugyanazon szőlő

lőfajok, talaj köröskörül. Honnan magyarázzuk ki hát, hogy 10 éven át, a mióta sajátos mívelési modora mellett ültetvénye termébe indult, pontosan vezetett jegyzetei bizonyítása szerint évenként 1200 □ ölnyi területű szőlőjéről 350 vedernél kevesebbet nem, többet akárhánszor szür le? Honnan a szerencse, hogy az idej terméketlen év alatt is hozzávetőleg 350 veder bort bizonyosan leszűr szőlőjéről? Az egyszerű, a nyílt titok egyedül Bati ur saját mívelési modorában rejlik. Megigérté Bati ur, hogy szőlőmivelésének leírásával megfogja örvendeztetni a választmányt. Mig azt megnyernők, megkísértjük a lehetségség hű képét adni Bati ur kezelésének, a szerint a mint azt Bati ur magyarázataiból felfogni vagy saját észlelet után titkait felfedezni képesek voltunk.

1. Bati ur négy lábnyi távolságra ülteti tőkeit egymástól, minden egyes gödörbékét tőkét egymás mellé. Lesz ki ezen távolságot vesztegetésnek tartandja. Mi azt hiszszük, hogy így is igen közel esnek, nem magok a tőkék, hanem a tőkéből emelkedő szőlőfa termőgalyai, melyek a földtől 4 láb magasságra elmetszett csapjakból számos gerezdekkel ágóvanz szét, inkább egy előfa koronájához hasonlóan kerekken lecsúngó galyaikkal s gerezdeikkel, mint szőlőtőkéhez. E sajátos alaku nevelésért mi e mívelést legteljesebben koronára nevelt csapos mívelésnek nevezzük el.

2. Bati ur mívelésében meg kell különböztetni elsőbbsen is az aggot, melyet két és fél, néha három láb magasságra nevel, gondosan tisztogat az új jövésektől, sarjaktól és a leggondosabban igyekszik megóvni a szőlőfa betegségeitől. Ezen magasságra azért neveli, hogy öregebb korában is meglehessen elédés végett hajtani, miután szerinte a fedést mellőzni kár nélkül nem lehet. Meg kell különböztetni másodsor a cserfát. A cserfa a kiképzett ágól emelkedik ki, s erre kell főleg figyelmét fordítani a gazdának, ezt folytonos ifjúságban, erőben tartani, felemelni vagy ismét leszállítani, s képesíteni minél több termő vagy sima vessző hajtására. A cserfát egy, vagy a körülményekhez képest 1½ néha két láb magasra engedni növekedni, sarjait gondosan ápolja, hogy a cserfa izmosodásával azokból új cserfát állítson a vénhedekek helyére. 3. Ezen cserfák, milyen a két tőkéből kettő, három, négy is fejlődik, a legmagasban tehát 4 vagy 4½ lábnnyira hajtják a termővesszőket. Ezekből a legerősebbeket, számszerint 4 vagy 5 darabot metszőkor, melyet mindig ősszel visz véghez, csapra vész, a szőlőfaj természetéhez képest rövid vagy hosszú csapra, a csap alatt 3—4 szemre való visszazametszést érve, a silányabb jövéseket elváltolja. A cserfa oldaljövéséből is, a jövő évi termésre vagy metszésre való gondos számításal, meghagy csakugyan egy négy két erős vesszőt, melyeket tavaszi hajtáskor egész vagy fél karikára kötöz ki. Ezen karikák is természet hoznak, de rendeseen kevesebbet a csapoknál. Ezen egyesítése némely tőkénél a koronás csapozásnak a karikázással teszi értéktőve azon tüneményt, mi szerint Bati urnál a sok gerezd miatt alig latjuk a tőkét.

A mondatokból önként következik, hogy ezen mívelési modor szerint nem lehet magas a karó, mint a tőke koronája; s hogy továbbá, noha a gerezd a földszínből aránylagosan igen magasra esik, de a gerezdekben fejl sem a karó, sem a jövendő használatra növesztett termővesszők árnyékokkal a gyümölcsfejlődést nem gátolják, részint saját súlyok, részint a gerezdek terhe által lefelé vonatvan.

A második nevezetes mütételen kívül, melyet megválasztásnak, levelezésnek neveznek itt minden udvös munkát egy visz végze, mint mások. A levelezést szőlővirágzás előtt már elvégzi, azzal indokolván ebbeli eljárását, hogy a fiatalabb korban letört galyak sebei könnyebben forrnak, a későbbi érszakos mütételt pedig a tőke, a jövő évi termés rovására megcsinál és mert a jövő évre kiválasztott sarjainak több ideje lesz teljesen kifejlődni és megérni.

Figyelmet érdemel Bati ur azon fogása is, hogy a termővesszők honaly hajtásait, melyek rendszeren a termőbimbó mellől nőnek ki, soha se törí ki. Nagy igaza lehet, ha utána gondolunk e mütételenk, kezel fogunk vele, hogy e mütét árt a termőbimbónak s jövendőre meddővé teheti azt. Tehát szerinte a honaly hajtásnak csak tetejét kell lecsipkedni, de nem többől le-törni. Még két előnyét kell kiemelni e mívelésnek; egyik a kurta, tehát olcsóbb, másik a kevesebb, tehát pénz kimelő munka.

Legyen szakad némi észrevételekkel kísérni ezen mívelési fogásokat.

1. Ha csak az a cél a bortermelésben, hogy sok, minél több termést nyerjünk, még pedig kedvezőten időjárást sem véve tekintetbe, többször szurjunk minél több bort szőlőnkéről, akkor Bati ur szőlőmívelési modora egyetlen a maga nemében, s kétségtelenül nagy szolgálatot tett találmányával a hazai boriparnak.

De ha bortermelésünkben a minőségi tekintet sem szabad mellőzni, a tapasztalás dönthetlen adatai szerint ezen mívelésnél a minőség áldozatul esik a mennyiségnek.

2. Ezen koronás mívelésnél, a korona galyain fedezetlen s szerte csüngő gerezdek a szelek s viharok ártalmának egészen ki vannak téve.

3. Négy-öt lábnyi magasságban a gerezdek teljesen ki nem fejlődhetve csak másodrangú bort adhatnak s tartományuk minden esetre kétség alá hozatik.

4. Végre a gondolatlan s kiméletlen napszámossal tetemes kár nélkül szinte lehetetlen dolgoztatni a fenn említett rendszer alávelt szőlőben, vagy magának a gazdának kell tehát dolgozni, vagy személyesen jelen lenni minden munkánál.

Kételyeink s maga a rendszer életrevalósága felett ki fogja mondani itéletét az értelmes közönség, mi csak szerencsét kívánhatunk magunknak hogy hazánkban egy olyan értelmes gondolkozó szőlész ismerteltünk, mint Bati Gábor ur, s mívelési modorának minél gondosabb megfontolását csak kedvező itélet mellett ajánlhatjuk szőlőgazdáinknak.

(Folytatjuk)

× Brassó, dec. 20. — (Társas élet, színház, énekegyet, casinó.) Brassó s társas élet! hogy fér össze e két egymással homlokegyenest ellentétben álló fogalom? nem tudom magam sem; ha csak úgy nem, mint az, mi van, s mi nincs; s így annyiban: hogy az első, Brassó, van, nemcsak fogalom, hanem testben létezik; míg benne a társas életnek fogalma sem. De — tévedek, mert a férj s nő, anya s gyermekei — rokon s testvér közötti otthonos társas életen küül még egy neme a társas életnek létezik itt is — a színházban összejövetel. Ez képezi — főleg télben — társas életi gyönyöreink őszletét. Hol leljük az élvezet e részben jelenleg, ha csak a kölcsönös üdvözlés, beszélgetés, a szenvedélyes „médísance“, „gyönyörében nem? melyek a színházi órákat kitöltik — talány lenne nemcsak előttem, de mindenki előtt tén, kit kérdeni e felett kedvünk tartaná. Színházunk maga e „Thaliának szentelt csarnok“ — „romlásnak indult hajdan!“ — „sat., de a benne jelenben működő (?)“ — „társulatot nem tudom minek nevezni; mert: vagy szinte „romlásnak indult“ — „sat., vagy reménytelen-e vagy nem, ki tudja? — jövő fekszik — megettők s előttők.

Az akarát, de csak is ez, talán megvan bennők, s így egy barátom nézetét kell helyesenem, ki színbírálat adására szólítva, F. igazgatónak a jelenben oly sokat használt „in . . . et voluisse sat est“ — el felett.

Viditóltag hatott ellenben az e hó 18-án az „arany nap“ — termében tartott második nyilvános „fértienek-egylet előadás“, (Manner- Gesang- Vereins- Production?) mely csak azt sajnal-tatá a nagy számban jelen volt közönséget, hogy oly ritkán leend alkalmá, hasonlóra meglátogatni a mondott helyiségeket, (vasárnaponként a „fekete redoute“ színhelyét), miután az egy-let alapszabályai mindössze hat nyilvános előadást szabnak évenként.

Casinónk m. vasárnap tartott választmányi ülésében (halomás szerint) elhatározta a „Presse“ s „Augsburg. Allgemeine“ (kávénénike“) kiküszöbölését. Teljes szívvel: valet!

Kh. Ede. *)

× Gyergyó-Szent-Miklós. — Tisztelt szerkesztő ur! Behi-zonyítandó, hogy mi is itten Gyergyóban a székelyföld legtavolabb fekvő részében még élünk, s hálá Istennek a művelődés terén haladni kívánunk, bátor vagyok a tisztelt szerkesztő urat néhány igénytelen soraimnak becses lapjában leendő szíves közlésére tisztelttel felkérni.

A népnevelés mintegy 40,000 lelket számláló kies vidékünkön a leviharzott 1848-diki események utáni 10 év alatt egész mostanig csaknem merőben paragon hevert, mert a forradalom előtti években Gyergyó-Szent-Miklóson alig keletkezett gymnasium is a nemzeti ügy hanyatlásával azonnal sirba szállt. Létezett azonban a szent ügynek egy apostola kerületi es-peres főtisztelendő Mészáros Antal ur melyen tisztelt személye-ben, ki nem tekintve a tövises pályát, melyen az elveszett kincs-ek visszaszerzésért vivnia kelle, lángoló honfiérzelemtől lel-kesített buzgalommal addig küzdött minden elűbe gördült aka-dályok ellen, míg nem férfias kitartásának sikerült, a magas kormánytól a gergyai székely kerületbeli sarjadek szellemi fejlődésének előmozdítására, egy Gyergyó-Szent-Miklóson álla-mi községen felállítandó 2 osztályú alrealtanodának engedélyezését kieszközölni. Amde ezen intézet létesülése a magas kormány részéről egy ezt megelőző 4 osztályú főelemi iskolának a gergy-ai közönségek által leendő megalapításától levén feltételezve, az ohajtott siker elérése új akadályokba ütközött; ez se rettenté vissza a lelkes hazafi kitűzött céljának kivételétől, hanem lel-kesítő szavakban terjesztvén a nevelés szükségét és üdvös voltát a közönségek elébe, az elhítt nemeg mag azonnal termékeny földre találta, s a 4 osztályú főelemi iskola megalapítására a régi gymnasium alapjából s más segédforrásokból meglevő 17416 pengő forintot kívül megkivántott öszveg 20,000 pengő for-intban a gergyai 9 székely közönség által meglőn sza-vazva, a szent-miklósi örmény közönség is 1600 forint tökével hozzá járulv. Később még egy vállaltanító évenkénti 300 frt fizetésnek 6000 forint tökébeni megalapítása is elrendeltetvén, muon ezen új alapítványra a székely közönségek minden vona-kodás nélkül áldozataikat meghozni nem kestek, a gergyó-szent-miklósi örmény közönség, mely az intézet áldásában leg-inkább részesül, s vagyonosságánál fogva töle több áldozatot is lehet vala várni, az aránylag riasett 500 pengőforint töke meg-ajánlását képes vala megtagadni; de hogy a szent ügy to-vább ne késleltessék, főtisztelendő Mészáros Antal ur e téren tett sok és fáradozatlan törekvéseinek koronájába egy új virágot tűze az által, hogy a szent-miklósi örmény közönségre esett 500 pforint alapítványi öszveget maga azonnal saját zsebéből egy-szerre letenni kegyeskedett.

November első napjaiban az oktatás 3 osztályban meg is kezdetvén, már 180 tanuló részesül naponként a tudományok ma-lasztjában, mely szám azonban nemsokára a 200-at is megfogja haladni.

Adja Isten, hogy a tudományok oltárára hozott áldozatok dúsan kamatozzanak szellemi és hazafias fejlődésekben, s az utókór áldva emlegesse az elődök neveit, kik a nemzeti műve-lődés előmozdításának ily üdvös lendületet adni képesek és lel-kesek valának; a Mészáros Antal nev pedig, mely koronája ezen hazafias áldozatnak, csillagként ragyogjon, és emléke kitörölhe-tetlen betűkkel legyen védőkünk minden hálás fiának szívébe bevésve.

× Ujdonságok.

— A kolozsvári ref. ekkleziában a népiskolák házi vizs-gálata dec. 19-ik és következő napján folyt le, jelenlévén min-denik vizsgálaton h püspök B. S. és ekkleziási főgondnok M. Incze Mihály urakon kívül az iskolák közvetlen felügyelői, az egyházi tanács kebléből kinevezett biztosok és a gyermekeik sorsában résztvenni kívánó szülők. A belvárosi leányiskola vizsgálata tartott dec. 19-n 97 tanítványval, vezéroklatónő Karacs Teréz kisasszony vezénylete alatt, 5 segédantítóval együtt, a szükséges tanulmányokból és a női munkák megbírá-latából. A külmagyartezai leányiskola vizsgálata tartat-tott dec. 20-án Tóth Tamás és a segédantító kérdezvén 56 tanít-ványához. A nőegylet által alapított fiú és leányiskola vizsgálata tartott dec. 21-én Némethi Károly és a segédantító kérdezvén 151 tanítványhoz. A hidelvei fiú és leányiskola vizsgálata tartott dec. 22-én Mike János és a segédantító kér-dezvéen 171 tanítványhoz. A 4 napi vizsgálatok eredménye mind a felügyelők, mind a jelen volt szülők itéleté szerint kie-légítő volt, és reményt nyújtott a napotai előbbhaladásához, va-lamint azt a meggyőződést szülte, hogy a növedékekkel szelid bánás, értelmes tanítás az iskolához édesíti a gyermekeket, ugy-szintén arról is meggyőzte a jelenlővöket, hogy a leánygyermo-kek növelésére nagy áldás egy mivelt értelmes nő. Emilitést ér-

*) Válaszunkat akkori küldeményének visszaküldése mellett, la-punkkal egyszerre indítottuk meg; ha levelünk még mind nem érkezett volna meg, alkalom szerint értesítést kérjük. Szerk.

demel, hogy mind a négy népiskolában a templomi énekek betanulása szép előmenetellel megkezdett, s azt a reményt költötte a jelenlétük kebelében, hogy a felnövekedő ifjuság nem fog néma szoborként hallgatni az énekek alatt templomainkban. Kár, hogy némely szülők, kivált az alsóbb osztályból nem tudják és nem akarják a jó alkalmat felhasználni gyermekeik tanítására. A házi vizsgálatoknak időnkénti megtartása követésre méltó példának lenne más ekklesiáinkban is.

— A magas cs. k. pénzügyi miniszteriumnak 1859-ik évi december 14-én kelt rendelete folytán a conventiós értékű bankjegyek: 105 ausztr. értékű forintnak: 100 conventiós értékű forintozói arányában fizetés gyanánt minden nyilvános pénztárak és hivataloknál 1860-ik évi április 30-áig elfogadtatnak.

— Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról december havában 1859.

Bevételek:		
Pénztármaradék a múlt hóról	1934 ft 23 kr.	
20 új tagnak 36 részvény után 5 ft 25 kr.	189 „	
Havi, rendes és rendkívüli bevételek.	1873 „ 28 „	
Könyvdíjakban.	20 „	
Kamatok és provisio	471 „ 17 „	
Bélyegdíjakban	14 „ 12 „	
96 tag által visszafizetett kölcsön	12.532 „	
Összesen	16.933 „ 35 „	
Kiadás:		
89 tagnak kölcsön	15.035 „	
Tiszviselők fizetése	41 „ 51 „	
Bélyegdíj	10 „ 30 „	
Irodai kellékek	48 „ 23 „	
5 betételek visszafizetése	128 „ 76 „	
Kiadások összege	15.263 „ 80 „	
Pénztármaradék	1670 „	
Összesen	16.923 „ 80 „	

Kolozsvárt, december hó 31. 1859.

Taufert Ferencz Vagner Frig. Gellich János. igazgató, pénztárnok, könyvvezető.

— Tordán a nő és férfi olvasó-egylet folyó év és hó 8-án a casino teremében szavattali ének és zenészi előadást rendez a Kazinczy-alapítvány javára. A műsorozat következő: 1. Kardal Kölcsey himnusza. 2. Megnyitó beszéd Kazinczy életéről, előadja Nagy Miklós. 3. „Nap feljött” Székely Józseftől Zongorán előadja Virág Benedekné urassz. 4. Losonczy L. költeményét Kazinczy évsz. unnepe, szavalja Németi Ilon k. a. 5. Magány dal „Attila”-ból, éneklő Foris Teréz k. a. 6. Tóth Kálmán Kazinczy F. emlékezte című költeményét, szavalja Rediger Albert. 7. Hunyadi induló, zongorán Virág Benedekné urassz. 8. Kettős dal a Kunokból, el adja Foris Teréz és Otília k. a. 9. Petőfinék „A hazáról” költeményét szavalja Rediger Ida k. a. 10. „Kazinczy előtt és után,” szavalja Nagy Olivér. 11. Kazinczy-szobor megkoszorúzása, Veress Zs. k. a. által, mire Vörösmarty szózata énekeltek, 12. Zárbeszéd Veress József által.

— Mult dec. hó 20-dikán egy m. p. petardi molnár 19 éves fia a Torda-hasadékban fát gyújtogatva egy 80 ölnyi magas szitról lecsúszott s szörnyet halt.

— Sz. Keresztúrról írják, hogy az ottani gyógyszerész fia, B. M. egy gyógyyszerkészítéssel nagy hajlammal viseltet, 18 éves jámbor ifjú, december 23-án barátjainak közepette egy papírra göngyölt port ostyában bocsátva egy nekény percz mulva meghalt, a nélkül, hogy tettenek okát távolról is sejlhetnek.

— A „Kr. Zeit.” írja dec. 14-ről, hogy az Ojtozon innen egy mellékuton borzasztó tett hajtatott végre, egy tyrol és egy magyar fináncz-ör kegyetlenül gyilkoltatt meg. Ugyanis előbb mindkettőt kötéllel összekötötték, az után felakasztották, s fejszével agyon verték. A bűntett helyén láthatott nyomokból úgy hiszik, hogy a gyilkosok lótlóval voltak, a kik a mint a határszoroson átmenni akartak, a finánczok által feltartóztatva egy darabig visszakísértettek, s ekkor kísérőikre törve azokat meggyilkolták.

— Pesti levelezőnk írja, hogy az „Idők tanuja” című politikai lap ellen pesti kávéházakban demonstrációk történtek. Ugyaninnen értesülünk, hogy Kormos Béla mint az egyetemi tanuló ifjusága által magyar nemzeti nyelv ügyében mult octoberben eszközölt kérelmezés állítólagos kezdeményezője, az egyetem előadásairól egy évre eltiltatt, ez ügyben forgott más kilencz egyetemi tanuló pedig hivatalos megintésben részesült. Erdemes levelezőnk elengedni nekünk, hogy az akadémiai választás körüli észrevételeit mellőzzük; mi úgy hisszük, hogy minden intézet saját meggyőződése és belátása szerint cselekszik, s a személyi kérdések ne legyenek vita tárgyak ha általuk lényeges előkérdés nem forog fenn; örövendük ha a nemzet szellemi képességeiben oly nagy számot mutat fel, hogy minden egy bevalasztott mellé tiz ahhoz méltó be nem választottat lehet oda állítani; szerencsés központ az, mely a notabilitásokban válogat.

— A „M. S.” úgy hallja, hogy szép nemzeti öltözetünk divata egész Páris legfelsőbb köréig elhatolt, s ott nagy tetszéssel lön fogadva férfiak és hölgyek részéről egyiránt. Már többen viselik meg a budát és mentéket is.

— Megjelent Magyarország művelődése történetének IV és V-ik füzetek, mialtál e nagyon is hasznos irodalmi vállalat első kötete be van fejezve. Volt alkalmunk e vállalatról megérdeklődni méltánvalóan szólni. Az irány, melyre ez törekszik, s mit eddig sokoldalú olvasottsággal s jó reflectáló erővel kezelt az író, tagadhatlanul nemzeti fejlődésünkre hat, mert valamely nemzet civilizációjának folytatása mindig szükségessé teszi e téren előzményeinek minél több oldalról felvilágosítását. A vállalat kiadását most Krupinszki János ur vette át, s folytatására az alábbiak nagyobb száma szükséges, mint a mennyi ekkorig jelentkezett. 1860-on kezdve az előfizetés füzetenként egy forintjával fogadtatik el a kiadó által (lakása Pest, Lipótváros 2 s utca 18 sz.)

— A kassai törvényszéknek a perbefogottak feletti ítélő-téről a lapok azt írják, hogy Zsedényi Eduard udvari tanácsos négy havi fogságra s rangjának elvesztésére ítéltetett. Hasonlóan Mátyás Károly belai lelkész, valamint Pálkövy sárospataki tanár négy négy havi fogságra. Az ítélet az elítéltek által felelőztetett.

— A francia kormány elhatározta, hogy a nemzeti levéltárakban lévő legértékesebb okleveleket photographia által számos

példányokban levétesse, úgy, hogy a császári könyvtár gyűjteménye e tekintetben lehetőleg kiegészíthetessék, s a megyei könyvtárak szintén elláthatassanak a levéltári ritkaságokkal.

— A bor és husra vetett új fogyasztási adó déli Tyrolban a lapok részéről oly általános kedvezőlen ítéllettel fogadtatt, hogy a hivatalok szükségesnek látták a nyilvános lapokban nyilatkozó hibás nézetek ellenében egy röpiratot nyomtatni és osztani ki a községeknek. A. A. Z.

N y i l a t k o z a t.

Alulírt több körülménnyel fogva kényszerítve látja magát kijelenteni, hogy az általa szerzett Palotás nevű társastánc helyes eljétéseért a felelősséget csak saját tanítványai irányában vállalhatja el. S midőn az uttal alkalmat vesz magának az iránta mutatott bizalomért hálás köszönetet mondani, magát e lelkes város érdemes közönsége kegyébe ajánlja. Kolozsvárt január 5-kén 1860.

Tóth Soma,
pesti n. színházi r. tag.

Nemzeti színház. — Szerdán jan. 4-én „Bibor és gyász” történeti dráma 5 felvonásban írta Hegedűs Lajos. Csőtörtőkön 5-kén „Éjszak csillaga” másodsor, börtöl-szünetben, fölemelt árral elég népes közönség előtt, s szabatos előadással.

Pénteken. „Peleskei Notarius.”

Kolozsvári piacziár. Január 5-kén 1859. — Bécsi mérője osztrák becsben. Tiszta búza 3 ft 57 kr. — Elegy búza 2 ft 69 kr. — Rozs 1 ft 68 kr. — Árpa 1 ft 14 kr. — Zab — frt 88 kr. — Törökbuza 1 ft 68 kr. — Pityóka frt — 70 kr. Marhabús fontja 8 1/2 kr uj pénzben.

— K. Fejérvár piacziár 1860-diki év január havában az alábbirt termény és élelmiszerek, marhák és nyers anyagok a hetivásárokhban a következők árán keltek: Tisztabúza nagy véka 3 ft 94 kr, elegybúza 3 ft 14 kr, törökbuza 1 ft 64 kr, rozs 2 ft 90 kr, árpa 2 ft, alakor 80 kr, zab 1 ft 20 kr, krumpli 1 ft, ökör jó párja 95 ft, alább való ökör 75 ft, egy pár jó tehén 55 ft, gyengébb 45 ft, egy pár juh (berbéc) 8 ft, ökör bőr 24 ft tehén bőr 20 ft, juh vagy berbéc 4 ft, széna mázsája 1 ft 10 kr, szalma 34 kr, mundaiszt mázsája 8 ft, zsemleiszt 7 ft, rántásnak 5 ft, 60 kr, riskász kupája 62 kr, gyöngykása 40 kr, árpa 28 kr, köles 30 kr, zsemlekása 19 kr, olvasztott vaj 88 kr, frs 60 kr, zsír 60 kr, tojás darabja 3 kr, ó bor kupája 35 kr, ujj 20 kr, pálinka 34 kr, ser 20 kr, ezet 40 kr, marhabús fontja 10 kr, sertés 14 kr, bornyuhús 12 kr, juh (berbéc-hus) 10 kr, laggyu gyertya öntött 42 kr, nyers lagyu mázsája 22 ft, száraz 23 ft, olvasztott 30 kr, tuzifa öle 7 ft 50 kr, zöld-ség fontja 10 kr, hagyma 6 kr, szalonna 40 kr, apró só 5, szappan 38, faolaj ord. 88 kr, lenmag olaj 80 kr, mécs 38 kr, viasz 1 ft 10, méz 1 ft 10, haj 40, kömény mag 30 kr, fuszujka kupája 12 kr, borsó 22 kr, lenese 22 kr, tej 8 kr.

K. Fejérvárt, január 3-kán 1860.

Politikai hírek.

— A congressus megnyitásának napja bizonytalan, sőt mármár attól is félnek, hogy a jelen év elejére kitűzött s a kellő bevezetésekkel már el is látott congressus a mult évi martiusban Oroszország által javasolt congressusnak sorsára jutand, azaz a metropolusba megy, mutatva minden részről el volt fogadva. A congressus létrejövetelére az eddig tervezett módon mindenesetre ismét kétség alatt van, ha csakugyan valósul a római első meghatalmazott utjának elhalasztása, a mit nagy hihetőséggel az összes katolikus hatalmak visszalépése is követni fogna.

— A római kérdésről egyik turini lap azt mondja, hogyha a francziák császáriának sikerül ez ügyet megoldás elé vinni, úgy az emberiség egyik legnagyobb kérdését oldotta meg. A megoldás egyik nagy bökkenője mutatkozni kezd a francia papság ellenszégülésében, mely ha a püspökök pástori leveleiben nem nyilatkozhatik is, talál elég rést s utat magának más alakban nyilvánulása. Az orleansi püspökök már jelentett nyilatkozata egy dec. 28-án kelt levél, mely mint röpirat, s egyszersmind a legitimista lapokban is megjelent; e levél „egy baráthoz intézve,” részenként taglalja a híres röpiratot, melynek elveit, eszközeit s célját mind elítéli. A püspök sohasem látott szerzőt, ki annyit önhitséggel, ügyességének s olvasói bárgyúságának annyit öntudatával, egyszersmind annyit ellenmondást s hitetlenséget halmozott valaha össze, s csak azt sajnálja, hogy szerző, kit ő annyira szeretne ismerni, magát a névtelenség árnyába huzza. Végül a püspök a legnagyobb határozottsággal tiltakozik a szent atyának szánt sivillista ellen. Nem venné el — ugymond — a ti kezitekből az alamizsna, mert egyszer szemére vetnétek neki azt, vagy drágán fizetnétek meg vele. Ha már alamizsna kellend szorulni a sz. atyának, nagyobb méltósággal veendi azt el a szukolkódók kezéből mint a tietekből. Ötszáz püspök emelte szavát már világszerbe a pápa mellett, s azok csak bírnának még egy kis segélypénzt gyűjteni számára, s a katolikus világ, ha meg kell lenni, katonákat is adhat sat.

Az orleansi püspök szövegét bizonyosan még több ilyen követendő. A püspököknek saját szempontjukból kétségkívül igazuk van; de nyilatkozataiknak leendő a népe oly erős hatása, mely képes legyen a római kérdésnek a röpirat szerinti megoldását felakasztatni, sokan kétféle merik. Egyebiránt az izgatás oly katolikus körökre is kiterjedni, melyeket nem az ultramontan „Univer” képvisel. Beszélnek egy nagy együttes demonstrációról, melyet Montalembert, Lacordaire atya, Falloux s más hasonérzelműek akarnak kezdeményezni, egy ellenröpiratnak szerkesztésével.

— Az új-napoleoni császárság történetében a mostaniból hasonló pillanatok már többször fordultak elő, midőn a francia külügyminiszter a maga nyilatkozataiban más politikát látszott követni, mint a melyet császári ura valóban követett. Miből azon következtetést huzák, hogy a francia politikában két egymástól lényegesen különböző, sőt egymással ellenkező árlat van, melyek közül egyik a külügyi miniszteriumtól, a másik egyenesen a császári kabinetből veszi irányát. Elvégre természetesen mindig a császári politika lön nyertes, a mire mindannyiszor felmerül a Walewszki lemondásának híre is. Azonban miként azon emberek, a kiknek halálát híresztelték, legtovább szoktak élni, úgy Walewszki gróf is minden francia

miniszterek között leghosszasabban ulte meg a nyeret, s noha legujabban ismét híre járt, hogy a külügyi tárczát letenné, korántsem lenne meglepő, ha viszont azon helyreigazítást olvasnók, hogy a mit Franciaország kettős politikájáról beszélnek, üres koholmány, s hogy Walewszki szilárdabban áll mint valaha. A mai Franciaország nem alkotmányos állam, hol a miniszterek felelősek volnának politikájokért a népképviselőt előtt; e politika egysége pedig a császár akaratától függ. A miniszterek eszközei ezen akaratnak; az ő hatáskörük a császár szabad kényétől van kiszabva. A külügyi miniszternek e szerint nem látszik más feladata lenni, mint a császár valódi politikáját palástolni, az az, hivatalos magyarázatokat, nyugtató felvilágosításokat s tökéletesen loyális nyilatkozatokat tenni, míg valamely csinyre minden el van készítve. Walewszki grófnak mint ügyes államférfinak hatályos működését igen méltányolják illető helyen, s e működéstől a jövő congressuson is sokat várnak.

— Ez idő szerint figyelemre méltó, hogy dec. 26-ikán a „Gazette de France” példányait lefogalták, mert közlé az azon beszédeket s okleveleket, mikben a kormány az egyházi állam épségét biztosította. A „Gazette” csakugyan menten maradt a megintéstől. 27-kén szabadságot vett magának az orleansi püspökök egy „katolikushoz” intézett levelét adni ki; — új módja a censura kikerülésének, minthogy a pástörlevelek tilták. — Hir szerint Guizot is adand ki egy iratot a pápa világi hatalma és sérthetlensége fölött. — Dec. 31-ig Párisban már 80,000 példánynál több volt elkelve a híres röpiratból.

— Mig a kíváncsi francziák még mindazon török fejüket, vajjon ki lehet a sokat emlegetett röpirat szerzője: a gyakorlati angolok már is komolyan fontolgatják az eszme kivihetőségét. E részen kért a nagy nehézséget látnak legyőzendőnek: egyik a pápa ellenállása, másik a népség ellenállása, mely a röpirat szerint továbbra is a pápai kormány alatt maradna. Mi a pápa ellenállását nézi, az semmiestben se lehetne anyagi természetű; a pápai katonaságtól alig várható valami hatós b támogatás azon esetre, ha netán Franciaország kivonná a maga csapatait Romából. Maradnának e szerint a pápának csupán lelki fegyverei, a melyek angol fogalmak szerint mai napság nem látszanak többé oly rémeseknek, mint voltak még néhány évszázad előtt. A római széktől származható ellenállást tehát Londonban éppen nem tartják komoly akadálnak a Lagueronier-féle tervnek kivitele ellen. Mi a római környékbeli népség ellenállását illeti, elismerik azt igen is, hogy a népzerületnek ezen oldalról szabad nyilatkozása éppen a francia őrség által való lefojtva. Minthogy pedig a francia elfoglalásnak mindenesetre meg kell szűnnie, a népnek akkor határozni kell a maga sorsa felett, s nem lehet az ő kívánatainak is kevesebb nyomatókot tulajdonítani, mint a melyeket a legatiki népsége már nyilvánított. Angliában mint látszik kurtán bánnak az egész kérdéssel, jól látván, hogy véges-végül a pápa világi hatalmának teljes megsemmisítése van kérdés alatt, s ott ezen végső következmény elől sem borzadnának vissza. Franciaországban ellenben sokkal komolyabban látszanak venni ez ügyet, s nem minden feszültsg nélkül néznek a congressus-kérdés közelebbi fordulatának elejé. Az a hir ugyan, hogy Ausztria, Róma és Nápoly abban egyeztek volna meg, hogy ne vegyenek részt a congressuban, ha csak a szóban levő röpiratot hivatalosan meg nem tagadják, nem bir nagy fontossággal; hisz a „Moniteur”-nek oly könnyű egy pár nyugtató frásit ejteni, sőt a hivatalos czáfolatot is valószínűnek tartják, mielytaz irat kellőleg el lesz terjedve. Másfelől a nevezett kormányok sem tehetnek azt, hogy egy minden hivatalos jelleg nélkül megjelent röpirat miatt, a már megígért részvevést a congressusban utólag megvonják. De bizonyosnak tartják azt, hogy „különösen Antonelli bíbornok mindjárt a tanácskozással elején határozott nyilatkozatot sürgetend a congressusnál, hogy tudja előre, mi vélemény van a pápa világi hatalmára nézve. S ha nem nyerne biztosítást, miszerint annak csorbítására senki se gondol, akkor a bíbornok s veleegyütt talán még több tag is kilépne a congressusból, mi a francia kormányra nézve koránsem lehet kívánatos. A pápai nuncius egyelőre mint tudjuk Walewszki gróftól azon biztosítást vette, hogy a francia kormánynak semmi része nincs a röpirat kiadásában, — szintazon válasz, a melyet mintegy három évnegyed előtt egy más diplomatai képviselő nyert volt egy ehez hasonló röpirat iránt. Ujabb bizonyosság arra, hogy a francia kormányt nem szavai, hanem tettei szerint kell megítélni.

— A nglia b a nem csoda, hogy a szent széket rázó röpiratot kedvezőleg fogadják. Egyebiránt mi az örök város népének a francia reformatortól szánt sorsot illeti, arra nézve a „Times” kissé gunyoros hangon így szól: „Az irat, ugymond, nem igen vigasztaló reményt nyújt Róma lakóinak. Nem lesz hadisereg, nem lesz népképviselők, szabadsajtók, önhatóságuk. A művészetekkel, a romok fenntartásával s imádságokkal kell csöndes szemlélődésben töltöni napjaikat. A régiség hamvetei és sírai közt kell élniök. Ha nem imádkoznak, s a belszemléletnek nem élnek, a város falai közt tanulmányozhatják, mely romok valók a bárók hűbéri korából, melyek származnak a ravennai exarchiáktól, melyek a gótoktól.” Ily hangon folytatja tovább is a „Times”, Romagna elkülönzését azonban komolyan tárgyalja s természetesen helyesli.

A „Morn. Post.” nem titkolja el, hogy a napoleoni eszme valóstasa roppant nehézségekre ütközik. Elfogadja-e ugymond, a pápa a neki ajánlott helyzetet? Ha nem, mennyiben támogatják vonakodását más katolikus hatalmak? S minő hatással lenne a Franciaország katolicizmusára? Oly kérdések, melyeket könnyebb fölvetni, mint azokra megfelelni. A „Post” azonban mindezt csak kérdésül veti föl; neki elég, hogy Nápoleon jóakarátának jelét adta. stb.

London, decem. 31. Macaulay, a híres történetíró, dec. 28-án meghalt.

— Milano, dec. 28. Tegnap este 10 órakor egyszerre elterjedt Garibaldi megérkezének híre. A hideg ködös idő daczára is roppant számú polgárság gyűlt össze. A város nagy része ki lön villgítva. Garibaldi nyájában megköszönte a milánóiak részvétét, azon szerény megjegyzéssel, miszerint e tisztelet nem az ő személyét, hanem az általa képviselt szent elvet illeti. Még éjfélkor is tartott az utcákon a demonstrációszerű örömműjögás.

— Turinből, decem. 24-kén írják: „A pápa és a congressus” című röpirat itt nagy hatást eszközölt, s kieszált

dolognak tartják, hogy a congressus tanácskozmányainak eredményül oly megoldással fog Európa elé lépni, mi a röpirat indítványának megfelel. — Roma gna tehát, — mondják — az egyházi államtól külön válna fog maradni, s a pápa a katolikus hatalmak önkényes adói által fog kárpótoltatni. De ezzel még nincs kimondva, hogy Romagn és Közép-Olaszország többi tartományai minő szervezettel nyerendnek. Erre néve különböző hírek kerengnek. Egy közép-olaszországi állam felállításáról is beszélnek a toscanai nherczeg fiának javára. Ezen állam a Legatiókból, Toscanából, Massából, Carrarából és Modenából állana. Párma Szárdiniának marad, ki azért a herczegnőnek kárpótlást fizet, és lotharingiai Ferdinánd mint helytartó a legatiókban, bizonyos adót fog fizetni; még azt is állítják, hogy Ausztria ezen lotharingiai hgnek még velenzei helytartóvá kinevezetésébe is beleegyeznek.

— Turinből jelenti a „Momento“, hogy dec. 24-kén Cavournak a királlyal volt kihallgatása két óráig tartott. Victor Emanuel többi kőd mondá neki: „En önre bízom Olasz-hon sorsát; ön, ki a nemzeti újjászülés munkáját oly jól vezette, bizonyosan minden lehetőséget megteendő arra, hogy a congressusnak szerencsés eredménye legyen. Ön tudja, minő bizalmat helyez önbe az ország.“

— Bécsből írják a „P. L.“-nak: A Leuchtenberg h alatti etruriai királyság még mindig beszéd tárgya. Elhiszik végre, hogy eterv valóban létezik. Ausztriai részről azonban ezt színtoly kevéssé fogják pártolni, mint a genuai herczeg, Victor Emanuel unokaöccse alatti királyság tervét. Ily körülmények közt nemcsoda, hogy itten már is a congressus feloszlásáról mint bizonyos tényről beszélnek, még mielőtt az létrejött volna. Lehetetlennek tartják ugyanis az e részbeni kiegyezkedhetést.

Ujabbak. — A congressus újból el van halasztva: mint ezt maga a „Pays“ e Walewszki gróf ihletése alatti lap is megerősíti, melynek jelentése szerint a megnyitás napja csak később lesz megalapítva. Senki sem kétli, mikép a „pápa és congressus“ című röpirat — melynek a „Kreuz. Zeit.“ állítólagos „diplomatiái“ közleményei szerint nem Lagueronnőre, hanem Moquard, a császár titkára a szerzője — lenne az oka ez újabb elhalasztásnak; ez iránt ime részleteket közlik: A pápa az összes katolikus hatalmakat értesítette volna táviratilag az iránt, hogy ő szentsége Antonelli bihornoknak Párisba utazását egyelőre elhalasztani jónak látta. Erre Metternich h Bécsből oda lón utasítva, nyilatkozatná ki Walewszki grófnak: mikép Ausztria a kérdéses röpirat által nincs ugyan egyenesen érdekelve, mindazáltal a pápai meghatalmazott távolléte teljes lehetlenné tenné a congressus megtartását, mivel egy katolikus hatalom sem tarthatná illőnek az abban részvétét, hogy ha a szent székek jogos vonakodását eleve el nem hátrítják. Hasonló szellemben nyilatkoztak a spanyol és nápolyi képviselők is. — Egy berlini levelező írja: A pápa azon határozott utalással egyezett bele a congressusba, miszerint Ausztria a meghíváskor

megígérte a törvényes jogok fentartását; s a pápa most az ausztriai ígérethez hivatkozik. — Az orosz követ, gróf Kisseleff is, kinyilatkoztatta volna, miszerint Oroszország küzdeni fog a röpiratban foglalt program ellen, mint a mely kormány elveivel ellenkezik. Azonban az orosz lapok hangja e hírek elválása ellen szól, s az „Ind.“ és „Nord.“ is kétségbe vonják.

Mint az „Ind. b.“-nek Párisból írják: Metternich h a kérdéses röpirat iránt tett kérdésére azt felelték volna. „A röpirat nem bír magában semmi hivatalos jellemmel; ezzel csakugyan nincs mondva az, hogy Franciaországnak a roma kérdésére nézve ne volna még saját politikája s azt gyekezni is fog a congressuson érvényre emelni, azonban nem érzi magát hivatalra arra, hogy az iránt már most nyilatkozzék!! Ily értelemben írják az A. A. Zig-nak szintén Párisból, miszerint a dec. 28-diki minisztertanácsban el lön határozva, hogy valamig bármely kiadvány sem a „Moniteur“-ban, sem a külügyi miniszter sürgönyében nincs érintve, az belügynek marad, mihez a küludvaroknak semmi közük. Egyébiránt a minisztertanácsnak nincs semmi észrevétele az ellen, hogy Walewszki gróf akár az idegen követekkel leendő szóbeli tárgyalásokban, akár a miniszteriumból kiadandó sürgönyökben, tovább is feljogosítva legyen a kérdéses röpiratnak minden hivatalos jellemt eltagadni.

A Rómával való tárgyalásokban különös szerepet vinne azon fenyegetés, hogy Napoleon azon esetben, ha a pápai nuntius el találva utazni, rögtön a megszálló sereg visszahívásával fogna erre felelni. Azonban dec. 29-én jelentik is Rómából, hogy Grammont h megnyugtató felvilágosításokat adott Antonelli bihornoknak, — s Párisban tudni akarták, hogy Antonelli a Napoleon által ekként neki feszített kötés emeltyü — a fenyegetés és megnyugtató — következtében mégis csak megjelenend a congressuson, a melynek megnyitása általában csak néhány napra volna elhalasztva. Anglia, Orosz-, Porosz-, Svédország és Szárdinia — írják az illető sürgönyben — Franciaországot fognak pártolni; a „Constitutionnel“ az év utolsó napján minden nyugtalanító híreket is meghadztolt, s a lapok a császár újvá válaszában békés hangulatát már előre hírelték.

Az új-év megjelentével a diplomatiái testület is megjelent a francziák császáranál szokott tiszteltetésével, a pápai nuntius szöveztetése alatt, mire a császár következőleg felelt: „Köszönöm a diplomatiái kar szerencsés kivánságait, s boldognak érzem magamat, hogy ezáltal alkalmam van önöket emlékeztetni, mikép én hatalomra jutásom óta mindig a legmélyebb tisztelettel tanusítottam az elismert jogok iránt. Arra is kérem, legyenek meggyőződve, hogy minden törekvéseimnek folytonos czélja — a mennyire tőlem függ — a bizalmats békét helyreállítani.“

A császár szavaiban, mint látni, hiányzik minden határozottabb eszme, mely a politikai helyzetet felvilágítaná. Van bennök annyi, mi a congressustól visszavonulni kezdett kormá-

nyokat ebbeli szándokuktól eltartóztatja, de még sincs annyi, hogy tökéletesen megnyugtassa a jövő miatt aggódo elméket. Nagyon ruganyos a császár azon erősítése, hogy az elismert jogokat tisztelni fogja; csak azon esetben volna ennek valódi értéke, ha ő felségének tetszett volna hozzátenni, hogy ezalatt az európai szerződések által elismert jogokat érti. A jelen frasis azt is jelentheti, miszerint Napoleon császár az általa elismert jogokat kívánja tisztelni, miáltal az ugys elég sovány megnyugtatósi szövirág merőben elvesztené minden becset. Ezen elismert jogok között érthette a franczia császár az „olaszok örendelkezési jogát“ is, a mely jog iránti tiszteleteért nem mindenütt éreznék magukat valami különös hállára lekötelezve. A bizalom s béke helyreállítása iránti végmondatlan e megszorítás, „a mennyiben tőlem függ“, mindenesetre igen furcsán hangzik azon uralkodó szájában, a ki egyedül vala az utóbbi évtized két nagy háborujának megindítója, ámbár elég ügyes volt mindig úgy forgatni a dolgot, mintha egészen önnön akaratja ellen lett volna ezen harcokra kényszerítve. Figyelemre méltó, hogy a congressusról nincs semmi említés téve a császár beszédében, holott ez a diplomatiái karhoz volt intézve; ezáltal valószínűbbé válik, hogy a congressus megnyitása újból halasztást szenved. A röpirat tehát mint látszik kabinetekre nyomasztó hatással volt.

— Páris, dec. Azon hir szárnyal, hogy közelebből egy redelet fog kiadani, mely az öt nagy katonai kerületben egy-egy hadtestnek hadilábra állítását parancsolandja.

— Az „orosz Inval.“ cikke, mely sejteti, hogy a suez i kérdés a congressus elé kerülend, élénk figyelmet keltett. — A divánban nagy meghasonlás. Azt hiszik, hogy Küprisli pasa nem sokáig tarthatja magát, a hivatalnokok fizetésének leszállítása miatt keltett ingerült hangulat miatt.

— Madrid, dec. 30. A hadcsapatok tökéletesen azon állapotban vannak, hogy működéseiket folytathatják. Hét törzs nem akará a háborút folytatni, s a hegyek közé vonult. Legújabb postánk új győzelmi híreket hoz a spanyolra nézve.

— A „Times“ jan. 2-ki számában kétesnek mondja a congressus egybejövetelet, miután a tanácskozások alapjai fölött még mindig nehézségek forognak fenn. Anglia, mond a „Times“, ennek szivéből örülne.

— Párisban minden órán miniszterváltózt várnak: már is tökéletes névjegyzékek keringnek az új kabinetet illetőleg: Persigny külügy, — Pietri belügy, — Billault igazságügy, — egy püspök: Coeur vagy Menjaud közoktatásügy, — és végre Napoleon herczeg a tengerészet minisztere, a kabinet elnökségével a császár távollétékor.

Bécsi börze. Jan. 4-kén: Nemzeti kölcsön 79.40. pft. — Metalliques 5 pcentes 73. — Urbéri papírok: magyar 73. — erdélyi 70. — Bankrésztvény 898. Korona 17.20. Cs. k. arany 5.91. Ezüst 24.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(833)

Hirdetés.

A cs. kir. lotto-jövedéki igazgatóság, az Ő cs. kir. apostoli Felsége által kozhasznu czélokra szánt nagy pénz-lotteriák sorában, nem sokára immár az ötödiket nyitja meg.

Ezen ötödik nagy pénz-lotteria jövedelme, — melynek megmáshatatlanság és viszsza vonhatatlanság 1860 május 12-én törtéendő egyetlen egy húzásánál mindenki sorsjegy valamennyi nyeményekre játszik. — Ő cs. kir. apostoli Felségének legkegyelmesebb határozatahoz képest. egyik felében a stájerországi, karantáni és krajnai elmebetegék számára föllátható országos tébolyda építésére és a klagenfurti süketnémák intézetének fölségelésére, másik felében pedig a Pösteynben föllátható katonai fődőház építésére fog fordítani.

A játék föltételeit s ezen lotteria előnyeit a nem sokára közléteendő játékterv tartalmazandja. Ezen lotteriával négyezer ötszáz harmincz nyemények vannak egybekapcsolva, melyeknek

egyetemes összege **300,000** frtra rug.

Azon élők részvét, melyre az Ő cs. k. apostoli Felsége által emberszerető és jótékony célzattal rendelt ily nagy pénz-lotteriák minden koronaországok lakosainál találtak, az általuk elért fényes eredmények, s azon fölülte jótékony czélok, melyekre ezen ötödik lotteria jövedelme van szánva, végre azon nagy előnyök, melyek a játékterv által a lotterian résztvevőknek nyújtának, a cs. k. lotto-jövedéki igazgatóságban azon biztos reményt ébresztik, hogy ezen ötödik jótékony vállalat meleg részvétet fog találni, s általa Ő cs. kir. apostoli Felségének legkegyelmesebb célzata örvendetes módon elő fog segített.

A tébolyodott s a hallástól megfosztott és zavavesztett fölülte szerencsétlen embertársainkról, nemkülönben a sebek és betegségek által felebráti segélyre szorult vitéz harcászokról való gondoskodás, fölülte nemes és a lakosság minél nagyobb részvétét megérdemlő cél, s az ezen lotterian résztvét által mindenki a senyvedő emberiség irányában érdemeket szerez magának.

A sorsjegyek árulása a nagy falragaszok közöttételével egyideűleg fog kezdődni.

A cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság.

Bécsben, dec. 20-án, 1858.

Bárá Spaun József s. k.
cs. k. udvari tanácsos és lotto-igazgató.

Schrank Frigyes s. k.
cs. k. kormánytanácsos és lotto-igazgató segéd.

(827)

Alólirt tisztelettel tudatja, hogy

urbéri kármentesítési kötvényeket

500 frtig 1%-val, 500 frton felül 5000 frtig 3/4 %-val, 5000 frton felül öszvegeket pedig 1/2 %-val, kamatok megtérítésével a bécsi börze napi árkeletén alól bevált.

Ezenkívül mindennemű állampapírokat, börze képes magán kötvényeket, ipar s vasuti részvényeket, sorsjegyeket, külhoni pénzeket, továbbá aranyat s ezüstöt a legjutányosabb napi árfolyam szerint elad és veszen.

A postai öszveköttetés oly biztos lévén, hogy a szállításnál semmi veszélytől nem tarthatni, ajánlja az alólirt ennek használatát azon biztosítással, hogy a posta útján beküldendő kötvényeknek árát, a visszafordulandó postával a legpontosabban kézhez juttatja, csak kéri ily esetekben a cím, lak és utóposta hibátlan feljegyzését.

Debreczen, december hóban 1859.

É. Kiss Zsigmond,
váltó irodája Debreczenben a főterén Schäfferház
2140 szám alatt.

(5—6)

(2—3)

(831)

Prohátzky és társa Szöcsök Londonból.

Mély tisztelettel jelentik a nagy érdemű közönségnek, hogy egyik társok a tavasz beálltával a társaságból kilépik, és az egész Szöcsök üzleti Prohátzky János egyedül saját neve és felölőssége alatt még kiterjedtebb mértékben és dúsabb rakttárral ellátva fogja Kolozsvárt folytatni, és az eddig lát gattott országos vásárokat, ugy mint: Tordát, N.-Enyedet, K.-Fejérvárt, M.-Vásárhelyt és Beszterczét ezulán is dúsán fölszerelt rakttárral folytonosan látogatni fogja, s ajánlja válogatott minden névvel nevezendő prémes áruit a legjutányosabb ár s pontos szolgálat mellett.

Kelt Kolozsvárt, december 28-án, 1859.

Prohátzky János,
szöcskemester Londonból.

(840)

Legelő kiadás.

Gróf Pejacevich Márk ur m.-szávlási jószágában egy hódj a folyó évre legelőnek kiadó. Értekezhetni Kolozsvárt. Muzeum-utca, 347 sz. alatt, Demeter Károly jószág-igazgatónál.

(838)

(2—3)

A tekei tized tárgyában báró Györfi Pál által a mai napra hirdetményezett birtokossági gyűlésen az illető birtokosok közül csak néhányan jelenvén meg, a miatt ez ügy kellőleg nem tárgyalhatott. Mi után azonban, minden tekei tized birtokost egyiránt illető igen lényeges kérdések volnának elhatározandók, azon néhány megjelentek a jövő 1860-dik év márczius utoljáiig terjedő bejelentési időhaladékok kérék. Ennek következtében ezenell felszólítatnak nemcsak a Vas, hanem a Torma részeniek is, tehát minden tekei tized birtokosok és tulajdonosok, hogy az ezenell meghatározott, és a jövő 1860-dik év január 28-án M.-Vásárhelyt, az „Arany kereszt“-nél tartandó újabb gyűlésen személyesen, vagy megbízottjaik által e tárgyra vonatkozó adataikkal sziveskedjenek megjelenni. M.-Vásárhelyt, dec. 12. 1859.

APOR GYULA,
mint a gyűlés által megbízott.

(835)

(2—2)

Kölcsön.

Alólirt erdélyországi birtokra már száz ezer forintnyi kölcsönt kieszközölt, s kölcsön meg birtok-eladási üzletekre is ajánlkozik.

Scheinert Nándor,
nyilvános Ágens Bécsben.

(839)

Eladó gyümölcsös.

A Házsongárba két fertály gyümölcsös örök áron eladó. Értekezhetni ez iránt a tulajdonossal, Belső-farkasutca 57. szám alatt.

(837)

Hirdetés.

Torda-jársában kebelezt Egerbegy he'ységében levő bel-birtokosok a „tagosítás és tulajdon birtokuk szabad használhatóság iránti egyezkedés és rendelkezés végett az ezen 1860-ik év jan. 24-ik napját tűzéki. Ennélfogva minden azon helység határan szabad birtokkál bíró birtokos urak a kitűzött időre Egerbegyre, akár személyesen megjelenni, akár felhatalmazó levéllel ellátva személyesüket elküldeni tisztelettel fölkérnek.

Egerbegy tanácsától.

(836)

(2—3)

A kolozsvári kivált. kereskedői tsulat tanodájában a két elemi osztály tanítójának állomása megürült. — Az alkalmazandó a földrajzból, szám- és magyar nyelvtan- s helyes írásból minden ünnepe és vasárnapon egy-egy órát köteles adni. Évi fizetése 157 ft 50 kr új pénzben. A ki vállalkozni hajlandó, bizonyítványait (az erkölcsiségre vonatkozó mulhatatlanul szükségesek) mulassa be tanodai felügyelő Ákon t János urnál. akár a monostor-utcai szögleten levő kereskedésében, akár külső-monostor-utcai saját házában.

(830)

(3—3)

A mesterházi birtokosság csodót hirdet egy erdőszi állomásra, évenkénti 600 forint fizetés mellett, mely jövedelem pótoltatik évenként a mérésért holdanként fizetendő munka bérrel.

A valókozó jelentést a szükséges oklevelekkel együtt elfogadja 1860. márczius végéig M. Váshelyt 863. szám alatt szállásán.

Szekeres Sándor.